

Stopp lysforurensningen!

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39

Mange teknologiske nyvinninger har gjort tilgangen til lys større, og samtidig senka terskelen for å øke den kunstige belysningen. Imidlertid kan overdreven bruk av kunstig lys få uante konsekvenser, blant annet for biologisk mangfold og menneskers helse. Lysforurensning er et «glemt» miljøproblem, som det haster å gjøre noe med!

Kunstig lys har stor innvirkning på dyrelivet. Navigasjon og trekkruiter kan bli forstyrret, og insekter kan tiltrekkes eller skremmes vekk av lyset, slik at de ikke får utført sine livsoppgaver. Pollinerende insekter som nattsvermere er et eksempel på arter som påvirkes svært negativt av kunstig lys. Lysforurensning bidrar derfor til tap av biologisk mangfold. Dette er det viktig å motvirke.

For mye og utilsiktet kunstig lys kan også være skadelig for menneskers helse. Blant annet kan nattesøvnen påvirkes negativt av kunstig lys. Spesielt har det kalde, blå-hvite LED-lyset negativ effekt på produksjon av «søvn-hormonet» melatonin. Samtidig er slikt lys et stort bidrag til forurensning av nattehimmelen. Derfor bør bruken av slikt lys begrenses der mennesker er i nærheten om natta.

Lysforurensning har gjort det vanskeligere å se stjernehimmelen og andre himmelfenomen som f.eks. nordlyset. Dette påvirker uten tvil naturopplevelsen, spesielt i nærheten av nyere hyttefelt i fjellet og nær urban bebyggelse. Hele 2 av 3 nordmenn kan ikke se Melkeveien fra der de bor. Man må faktisk lenger enn 100 kilometer vekk fra urban bebyggelse for å unngå lysforurensning. Med stadig flere og større hyttefelt, blir det også mer lysforurensning i utkantstrøk. For eksempel har man de siste årene sett at det er vanlig med hyttefelt hvor utebelysningen står på hele året, selv når hyttene står tomme og ubrukt. Her er det også eksempler på at utelys monteres uten bryter.

Selv om enkelte kommuner allerede har gjort tiltak ved utbygginger, trengs det nasjonale føringer for å redusere lysforurensningen. Ettersom lysforurensning et reelt forurensningsproblem, bør det også omfattes av forurensningsloven, på lik linje med støy, og i større grad enn i dag. De viktigste tiltakene vil likevel være lokale. Kommunene bør derfor utarbeide overordnede belysningsplaner. Eksempler på tiltak kan være krav om at utendørs belysning i hytteområder skal innrettes slik at de kun dekker behovet, maksimumsgrense for antall lyspunkt, eller spesielle krav til fargetemperatur på lyset.

Det enkleste tiltaket for å begrense lysforurensning er å skru av lyset når man ikke bruker det. Samtidig er det ikke alt lys som kan slås av - et eksempel er gatelys. Det er likevel mulig å redusere lysforurensningen fra gatelysene ved for eksempel å regulere fargetemperaturen og retningen til lyset, og ved å ha overflater som demper refleksjonen fra lyset. Regulering av lysstyrke er også mulig.

I en tid der energi både er dyrt og kan bli mangelvare, er det verdt å nevne at det er potensial for energieffektivisering ved å begrense unødvendig kunstig belysning. Tiltak for å hindre lysforurensning kan derfor være økonomisk gunstig, i motsetning mange andre tiltak knyttet til miljøproblemer.

Senterungdommen vil:

- Ha statlige føringer for håndtering av lysforurensning
- Gjennom lovverk stille krav for å hindre lysforurensning
- At forurensningsloven skal omfatte lysforurensning i større grad enn i dag
- Oppfordre kommunene til å utarbeide overordnede belysningsplaner, eller stille krav gjennom reguleringsplaner.

- 40
- 41
- Stimulere til bruk av teknologi, f.eks. fotoceller el., for å regulere gatebelysning og belysning på gangveier.
- 42
- At alle nye private utelys skal monteres med lysbryter
- 43
- At gatelys ikke skal være «blå-hvite» LED-lys, men ha varmere fargetone.
- 44
- At det stimuleres til forskning på effekter av lysforurensning

45

46 *Innsendt av Vestfold og Telemark Senterungdom og Yngvild Wolden Staver*